

تاریخ معاصر راوی خط سرخ شهادت

مرواری بر عنصر شهادت طلب در تاریخ معاصر

نورا چمران

اشارة:

امروز، وقتی که از بام تاریخ، به تاریخ پیشینیان می‌نگریم، و عده راستین الهی را تحقق یافته می‌بینیم که «خدای متعال می‌خواهد حق را با کلمات خویش استقرار دهد و دنباله کافوان را ببرد تا حق را استقرار دهد و باطل را نابود کند هر چند گناهکاران را بدآید». شمیدان، با ظاهری در زمین و شریک در غفلت زمینیان می‌زیستند، ولی دیده برباطن عالم و حقیقت دنیا گشوده بودند. شهادت، پایان غربت بشرو و آغاز قربت انسان است. شهادت پل پیوند زمین و انسان است و شاهدان، غریبه‌هایی مظلوم در زمین هستند. ما این چیزی در پیچ و خم قافیه گم شده‌ایم و آنها رفتند...

داشتند، بسیار چشمگیر بوده و در حقیقت همیستگی امت اسلامی و جهانشمولی این نهضت‌ها را نشان می‌دهد. مثلاً آیت‌الله العظمی سید محمد کاظم طباطبائی یزدی که پس از درگذشت میرزا شیرازی در ۱۳۱۲ هجری قمری به مرجعیت تامه رسید و بسیاری در ایران، عراق و هندوستان از او تقیلید می‌کردند، در مجموع بیست فتوای جهاد بر ضد دول استعمارگر اروپایی صادر کرد. مؤلف و صاحب کتاب معروف فقهی «عروة الوثقی» در سال ۱۳۲۹ هجری قمری (۹۱۱ میلادی) زمانی که قوای انگلیس به جنوب و قوای روس به شمال ایران وارد شدند و دست به جنایت و کشتار آزادیخواهان زدند و نیز استعمارگران ایتالیایی به لیبی (از متصرفات عثمانی) حمله و آن را تسخیر کردند، وی فتوای جهاد بر ضد متاجوزان انگلیسی، روسی و ایتالیایی را از حوزه نجف صادر کرد. در سال ۱۳۳۲ هجری قمری (۱۹۱۴ میلادی) در آغاز جنگ جهانی اول، آیت‌الله العظمی یزدی پس از آنکه نیروهای انگلیسی به جنوب عراق حمله و بندر بصره را تصرف کردند، بر ضد آنها و دیگر متاجوزان اروپایی به سرزمین‌های اسلامی اعلام جهاد و فرزند خود سید محمد طباطبائی یزدی را به فرماندهی یکی از جبهه‌ها اعزام کرد که در یکی از نبردها به شهادت رسید.

یکی دیگر از فقهای بزرگ حوزه نجف، شیخ فتح‌الله شریعت اصفهانی معروف به شیخ الشریعه است که پس از سید محمد کاظم طباطبائی یزدی و مرحوم میرزا محمد تقی حائری شیرازی (معروف به میرزا دوم) به مرجعیت تامه رسید و مجموعاً هشت فتوای جهاد صادر کرد که در آن‌ها، مسلمانان سراسر جهان اسلام را به مقاومت در برابر استعمارگران و بیرون راندن آنها از سرزمین‌های اسلامی و طرد هرگونه حاکمیت سیاسی، نظامی، اقتصادی و فرهنگی آنان فرا خواند. شریعت اصفهانی قریب به یک قرن پیش در این اعلامیه نظریات مربوط به تهاجم

درسی به نام شهادت
درس ماندگار عاشورابرای آیندگان این بود که تحقیق آرمان‌های مقدس الهی به عملت کثرت جمیع باطل و غبار غلیظ فتنه، کان لم یکن تلقی می‌شود، پس باید از جان مایه گذاشت تا به نصرت کلام حق در پس پرده باطل دست یافت و این همان مفهوم عمیق شهادت است. نگاهی به تاریخ انقلاب‌های اسلامی در عراق و ایران نشان می‌دهد، مبارزان و مجاهدان این نهضت‌های دینی باله‌ام از عاشورای امام حسین(ع) و بانصب العین قراردادن فرهنگ شهادت از هیچ نهدیل و مجازاتی هراس نداشتند و حدادعلایی آن را شهادت می‌دانستند که خود فخر و سعادتی بزرگ بود.

جهاد و شهادت سدی در برابر استعمار
مبارزات مسلمانان و علمای عراق که در آغاز قرن بیستم میلادی (۱۹۱۵ تا ۱۹۲۳) علیه قوای استعماری و به ویژه ارتش اشغالگر انگلیسی آغاز گردید و به قیام و انقلاب اسلامی در شهرهای مقدس نجف، کربلا، سامراء، کاظمین و کوفه منتهی شد، امروز در آغاز قرن بیست و یکم در بین النهرين تکرار می‌شود. رهبری علماء و قیام مسلمانان در مقاومت و مبارزه با قوای اشغالگر نظامی امریکا، امروز خاطرات شورش مردم عراق را علیه قوای نظامی انگلیس در جنگ جهانی اول و سال‌های پس از آن زنده می‌کند. با سقوط امپراتوری عثمانی که سال‌ها بر عراق تسلط داشت، انگلستان سعی کرد با حمله نظامی به آن کشور، سیاست استعماری خود را تحمیل کرده و یک رژیم سلطنتی مورد حمایت خود را که منافع استراتژیکی و انرژی لندن را تأمین سازد، در بغداد مستقر کند؛ ولی مردم مسلمان عراق به رهبری روحانیون حوزه علمیه عراق، علیه اشغالگران انگلیسی شوریدند و خواستار تشکیل یک نظام و دولت مستقل اسلامی در بین النهرين و عراق امروزی بودند.

رمز پیروزی امت اسلام در صدر اسلام و در عصر کنونی نیز داشتن روحیه شهادت طلبی است. نمونه بر جسته دیگر از ایثارگری‌ها و شهادت طلبی‌ها دوران پرشکوه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس مردم ایران است.

عراق که مراجع بزرگ تقلید در آن حضور

▼ اعتراض بازار در اعتراض به رژیم شاهنشاهی

▼ نظاهرات انقلاب اسلامی

▼ آیت‌الله کاشانی

مرحوم میرزا شیرازی کوچک (مرحوم میرزا محمد تقی شیرازی) انجام شد. بعد داستان مرحوم مدرس، قیام مرحوم خیابانی، قیام میرزا کوچک خان جنگلی و در سال‌های اخیر قیام آیت‌الله کاشانی و مسئله ملی شدن نفت و بعد داستان فداییان اسلام یعنی نواب صفوی و همفرکرها و همراهانش و سپس انقلاب با عظمت امام خمینی (ره). اینها قیام‌ها و اقدام‌هایی هستند که توسط روحانیت ترتیب یافته و انجام و دنبال شده‌اند و همه مورخان معاصر، دخالت روحانیت را در این نهضت‌ها قبول‌دانند.

در جریان حکومت قاجار؛ انقلاب مشروطه، عهدنامه گلستان، قرارداد ۱۹۰۷، قرارداد ۱۹۱۹، نهضت تباکو و نهضت جنگل واقع شده که در هر یک از این حوادث نیز شهادت طلبی‌ها و جان‌فشاری‌های فراوانی صورت گرفته است.

با شروع انقلاب مشروطه در سال ۱۹۰۶، رئیس‌علی در حالی که بیش از ۲۵ سال نداشت، از جمله پیشگامان مشروطه در جنوب ایران بود. وی در دوران دیکتاتوری محمدعلی شاه قاجار، علیه حکومت وی در جنوب دست به اسلحه برد و بوشهر را از سلطه عمال قاجار آزاد ساخت، در کشاکش جنگ، وقتی انگلیسی‌ها به دلیل وقوع انقلاب بلشویکی و خروج نظامیان روسی از ایران به سمت شمال تعریضات خود را گسترش دادند، تنگستانی‌ها به حملات خود علیه انگلیسی‌ها شدت بخشیدند. در یکی از این شیوخون‌ها، دو زنرال بلندپایه انگلیسی همراه با ده‌ها سرباز انگلیسی

و هندی جان خود را از دست دادند و آنها در حمله شبانه، بوشهر را در سال ۱۳۳۳ ق. اشغال کردند. وقوع این حادثه منجر به قیام تنگستانی‌ها شد. رئیس‌علی و شیخ حسین چاه کوتاهی و زایر خضرخان اهرمی؛ سه نفر از معتمدین دلیر تنگستان تصمیم گرفتند که علیه دشمن قیام نموده و در مقام مدافعته از

فرهنگی، امپرالیسم فرهنگی و سلطه‌گرایی جهانی را خلاصه می‌کند. او در جریان جنگ جهانی اول و اشغال عراق توسط قوای انگلیسی، فتوای جهاد بر ضد اشغالگران انگلیسی را صادر کرد و خود به همراه سایر علماء، رهسپار جبهه‌های جنگ شد. وی در جبهه معروف قرنه در کنار مجاهدان و رزمندان حضور فعال داشت و با مرحوم آخوند ملا کاظم خراسانی و مرحوم میرزا محمد تقی شیرازی در مهاجرت اعتراض امیر علماء کاظمین شرکت کرد.

در سال‌های ۱۳۲۱ تا ۱۳۲۲ هجری قمری در نجف، حضرات: آخوند ملا کاظم خراسانی، سید محمد کاظم طباطبائی یزدی، شریعت اصفهانی، محمدحسین نائینی غروی، فاضل شریعتی و شیخ هادی تهرانی حضور داشتند. در این زمان تمام فرد علم و طلاق مجاهد و متفکر حوزه علمیه عراق تحت مراقبت روزانه مأموران و جاسوسان انگلیسی و خارجی بوده و کوشش عاملان سیاسی بیگانه، جلوگیری از وحدت مردم عراق و عشایر و علماء و ترویج تفرقه‌افکنی به منظور شکست مبارزات مسلمانان بود. بسیاری از پیشوایان و مجاهدان روحانی که دهه‌های بعد در مبارزات ضد استعماری، رهبری مردم ایران و عراق را عهده‌دار شدند؛ مانند مرحوم آیت‌الله سید ابوالقاسم کاشانی و مرحوم آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی و دیگران، در آن زمان در سینین سی سالگی بوده و در جبهه‌های مختلف جنگ علیه اشغالگران انگلیسی شرکت کرده بودند.

تاریخ معاصر به روایت خط سخن شهادت

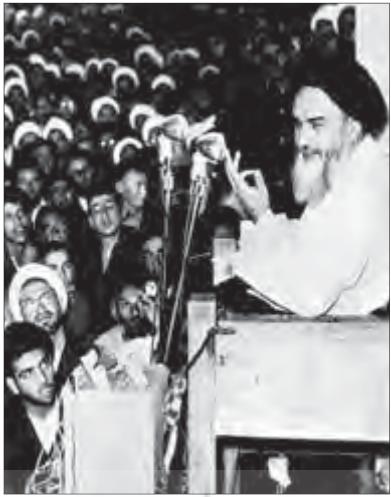
در صد سال اخیر، یعنی از اوایل سده چهاردهم هجری قمری تا زمان حاضر، نهضت‌های انقلاب‌ها، قیام‌ها و اقدام‌های متعددی توسط روحانیت شیعه انجام شده‌اند؛ از جمله نهضت تنباکو به رهبری میرزا شیرازی بزرگ. پس از آن، قیام مشروطیت و بعد از مشروطه، داستان شهید شیخ فضل الله نوری و پس از آن، انقلاب عراق که به رهبری روحانیت عراق و

امام خمینی (ره) بر این عقیده بودند که مابندگان خدا هستیم و در راه او حرکت و پیشروی می‌کنیم، اگر شهلاط نصبی شد سعادت است و اگر پیروزی نصبی شد سعادت است و ملتی که با فرهنگ شهادت طلب آراسته شد، شکست ناپذیر است.

▼ سید مصطفی خمینی به همراه پدر بزرگوارشان

▼ سخنرانی طوفانی امام خمینی (ره) / خرداد ۱۳۴۲ قمری

▼ وثوق‌الدوله عامل قرارداد ۱۹۱۹ با دولت انگلیس

خارج سازد. در کشاکش قیام شیخ محمد خیابانی، دولت وثوق‌الدوله سقوط کرد و کابینه مشیرالدوله زمام امور را به دست گرفت. مخبرالسلطنه به دستور مشیرالدوله برای پیام دادن به قیام خیابانی، عملیات نظامی بزرگی علیه نیروهای وفادار به خیابانی به راه آمداخت.

در جریان این نبرد، نیروهای شیخ به شهادت رسیدند و شیخ محمد خیابانی نیز در ۲۲ شهریور ۱۲۹۹ شهید شد. پس از شهادت شیخ محمد خیابانی و انقراض سلسله قاجار و روی کار آمدن حکومت وابسته پهلوی، بیشترین مبارزه و پایداری در برای استبداد رضاخانی، از سوی مجاهد فی سبیل الله شهید آیت‌الله سید حسن مدرس صورت گرفت. این مجاهدت و مقاومت تا بدانجا ادامه یافت که رضاخان حضور او را برنتایید و او را به کاشمر تبعید و سپس در حال نماز به شهادت رساند. امام خمینی (ره) به مدرس علاقه فراوانی داشت و درباره وی چنین فرمودند: «... در واقع شهید بزرگ ما مرحوم مدرس که القاب برای او کوتاه و کوچک است، ستاره درخشانی بود بر تاریک کشوری که از ظلم و جور رضاشاهی تاریک می‌نمود و تا کسی آن زمان را درک نکرده باشد، ارزش این شخصیت عالی مقام رانمی تواند درک کند».^۳

انقلاب اسلامی ایران؛ خوبنای شهیدان

رضاخان، در آغاز حرکت قدرت طلبانه خود، برای فریب افکار عمومی، تظاهرات مذهبی برپا می‌کرد و پس از رسیدن به سلطنت، پیاده کردن سیاست‌های سکولار و ضد مذهبی خود را آغاز کرد؛ سیاست‌های او عمدتاً از غرب دیکته می‌شد؛ لذا در فرایند اجرای این سیاست‌ها، به زودی با مخالفت و مقاومت عمومی مواجه گشت. ابتدا مردم فارس و آذربایجان به مقابله برخاستند و سپس مردم خراسان در قیامی بی‌نظیر؛ یعنی قیام مسجد گوهرشاد، پایه‌های به ظاهر مستحکم حکومت او را لرزاندند.

در جریان حکومت قاجار، انقلاب مشروطه، عهدنامه گلستان، قرارداد ۱۹۰۷، قرارداد ۱۹۱۹، نهضت تنباکو و نهضت جنگل واقع شده که در هر یک از این حوادث نیز شهادت طبیعی‌ها و جان فشانی‌های فراوانی صورت گرفته است.

وطن برآیند. در جریان یکی از این حملات، رئیس‌علی دلواری در سوم سپتامبر ۱۹۱۵ از پشت سر، هدف گلوله یکی از همراهان خائش قرار گرفت و به شهادت رسید؛ اما نهضتی که او در جنوب ایران به راه آمداخت، تاسال‌های مایه وحشت انگلیسی‌ها بود.^۴

پس از آنکه شیخ فضل‌الله نوری، جان خویش بر کف نهاد تا از انحراف پیش آمده در جریان مشروطیت جلوگیری کنن، علماء و مجاهدان دیگری از تبار تشیع، با گام نهادن در خط سرخ شهادت، حمامه‌ای دیگر را رقم زندن.

شیخ محمد خیابانی از جمله مبارزانی است که در سال‌های پیامنی حکومت قاجار در نقاط مختلف کشور به مقابله با استعمار و استبداد پرداخت. یکی از پیمانهای استعماری دربار لندن که موجب افزایش قابل ملاحظه سلطه سیاسی انگلیسی‌ها در ایران شد، پیمان موسوم به «قرارداد ۱۹۱۹» بود. به موجب این قرارداد که در مرداد ۱۲۹۸ با دولت وثوق‌الدوله منعقد شد، امتیاز راه‌آهن و راه‌آهای شوسه در سراسر کشور به انگلیس و اکثر شد و ارتش و دستگاه مالیه ایران، زیر نظر مستشاران سیاسی و اقتصادی بریتانیا قرار گرفت. روحانیون مبارز از جمله شیخ محمد خیابانی و سیدحسن مدرس در جریان مخالفت‌ها و اعتراضات عمومی مردم علیه پیمان ۱۹۱۹ به وثوق‌الدوله که عاقد این پیمان بود، به شدت اعتراض کردند. او قرارداد ۱۹۱۹ را مضر بحال مملکت و ناقض حاکمیت ملی و استقلال ایران خواند و در تهران با وعظ، خطابه و نگارش مقاله، به تشریح ابعاد خط‌نماک این پیمان پرداخت. او برای واداشتن وثوق‌الدوله به لغو معاهده، در بهار ۱۲۹۹ شن. به مبارزه مسلحانه روی آورد و در روزهای میانی فور دین همان سال، در برنامه‌ای از پیش طراحی شده، تمامی ادارات و مراکز دولتی تبریز را تصرف کرد. وی با گسترش این قیام به دیگر شهرهای آذربایجان، توانست این خطه را از حاکمیت دولت وثوق‌الدوله

کرده بود و قیام پانزده خرداد ۱۳۴۲، توطئه استعمار سرخ و سیاه معروفی شده بود. روزنامه رستاخیز نیز در همان روز،تظاهرات گروه قابل توجهی از زنان مشهد را در مخالفت با کشف حجاب «تظاهری از یک اتحاد نامقدس» نامید. داغی که رحلت آفاقسطوفی بر دل های عاشقان امام نهاده بود، به انبار باروتی می‌مانست که با جرقه‌ای هر چند کوچک، انفجار مهیبی را باعث می‌شد و مقاله رشیدی مطلق در حکم این جرقه بود، تا مجدد تظاهرات گسترده‌ای علیه رژیم تدارک دیده شود. حوزه علمیه قم به دنبال درج مقاله در روزنامه اطلاعات، حالت غیرعادی به خود گرفت و طلاب با رفتن به منزل مراجع، اعتراض خود را به رژیم شاه اعلام داشتند و با پیوستن مردم قم به جمیع طلاب، این اعتراضات تبدیل به قیام نوزدهم دی ماه شد.

روز نوزدهم دی ماه ۱۳۵۶، دروس حوزه و بازار تعطیل شد و بازاریان به صفواف طلاب که از چند روز پیش اجتماع کرده و شعارهایی علیه نظام می‌دادند، پیوستند و بدین سان موجی از اقسام مختلف مردم، زنان، کارگران، کسبه، دانشجویان و دانش اموزان در مقابله مدرسه خان و میدان استانه و خیابان صفائیه در صبح و بعد از ظهر تجمع کردند و شهر قم، حالت روز عاشره را به خود گرفت. موج جمیعت در روزهای پیش از نوزدهم دی ماه و روز نوزدهم، به منزل مراجع می‌رفتند و با شنیدن سخنرانی مراجع، روحیه شهادت طلبی در آنها قوت ییشتی به خود می‌گرفت تا اینکه هنگام غروب روز دوشنبه نوزدهم دی ماه ۱۳۵۶، جمیعت مورد حمله نیروهای امنیتی رژیم قرار گرفت. با شروع پیکار خونین، جمیعت به حاک و خون کشیده شدند، طوری که به شهادت آمار، حدود پانزده نفر از اقسام مردم، در آن روز به یاد ماندنی شهید و یا زخمی شدند. با قیام قم، آهنگ حرکت انقلاب به صورت «استراتژی چهلهم»^۱ پشت سر هم، با صورت و محنتی کاملاً اسلامی شتاب فزاینده و گسترده‌تری به خود گرفت و رهبری امام در این حرکت به عنوان نقش اصلی مبارزه با رژیم شاه ظاهر شد.^۲

رمز پیروزی امت اسلام در صدر اسلام و در

در فاصله میان فاجعه مدرسه فیضیه و ماه محرم (۲ فروردین تا ۴ خرداد ۴۲) مبارزه امام اغلب در قالب صدور اعلامیه‌های متعدد بود. فرا رسیدن ماه محرم، وضعیت را به یک رویارویی گسترده کشانید. ایام محرم بهترین موقع برای افسای جنایات رژیم و برنامه‌های ضد اسلامی شاه بود. به همین خاطر، امام خمینی (ره) در نشستی یا مراجعت و علمای قم، پیشنهاد کردند که در روز عاشره را هر یک از انها برای مردم و عزاداران حسینی اعتراض کرده و از ظالم و جنایات رژیم پرده بردازند و خود ایشان نیز ساعت ۴ بعد از ظهر عاشره را ۴ که مصادف با ۱۳ خرداد آن سال بود، برای ایراد سخنرانی به طرف مدرسه فیضیه رهسپار شدند. سخنان افساگرانه امام، شاه را نزد مردم تحقیر و رسوا کرد و دو روز بعد از سخنرانی امام، در سحرگاه ۱۵ خرداد امام را دستگیر کرده و بلافضله به تهران اورده‌ند. به دنبال انتشار خبر بازداشت امام، اعتراضات گسترده‌ای در قم، تهران، ورامین، مشهد و شیراز برگزار شد که با شعارهای ضد شاه و در طرفداری از امام همراه بود. مأموران نظامی که در نقاط مرکزی و حساس شهرهای قم و تهران مستقر بودند، به روی تظاهرکنندگان اتش گشودند. مردم نیز با چوب و سنگ به دفاع از خود برخاستند. تظاهرات در آن روز و دو روز بعد نیز ادامه یافت و هزاران نفر از مردم شهید و مجرح شدند. فجیع ترین حادثه، به شهادت رساندن دهقانان کفن پوش و رامینی بود که در پیشتبانی از امام راهی تهران شده بودند. مأموران نظامی در سر پل با قرار آباد با انها روبرو شده و با سلاح‌های سنگین آنها را شهید کردند.

روز شنبه هفدهم دی ماه ۱۳۵۶، روزنامه اطلاعات در قم پخش شد. در صفحه هفتم روزنامه، مقاله‌ای با عنوان «ایران و استعمار سرخ و سیاه» با نام مستعار «احمد رشیدی مطلق» نظر خوانندگان را به سوی خود جلب کرد. نویسنده در آن مقاله، به طور صریح بی‌حجابی را فضیلت دانسته و حجاب؛ کهنه‌پرستی و ارتقای سیاه معروفی شده و به امام خمینی، بزرگ مرجع عالم تشیع، اهانت

امام خمینی (ره) ... در واقع شعید بزرگ مادر مرحوم مدرس که القاب برای او گوتا و کوچک است. ستاره درخشانی بود بر تارک کشواری که از ظلم و جور رضاشاهی تاریک منمود و تا کسی آن زمان را درک نکرده باشد. ارزش این شخصیت عالی مقام رانمی تواند درگ کند.

▼ لیست یارا مام / دفاع مقدس به ندای رهبریان/ دفاع مقدس

▼ دفاع مقدس

▼ نوزدهم دیماه ۱۳۵۶/ درگیری مردم قم با عمال رژیم

دفاع مقدس؛ جلوه باز شهادت طلبی‌ها
دفاع مقدس یکی از بارزترین جلوه‌های شهادت طلبی و سند مقاومت و مظلومیت ایرانیان برای همیشه در خاطره تاریخ ثبت و ضبط است. دشمن تا دنдан مسلح که با اتکای همه قدرت‌های استعماری جهان به انقلاب نویای ما یورش برده و خاک پاک

ایران را مورد تجاوز قرار داده بود، برای محرومی ارزش‌های ملتی عزم جزم کرده بود که هنوز شیرینی انقلاب را در کام داشت. ملتی که فرزندان عزیزی چون رجایی، باهنر، بهشتی و باران، مطهری و... را به پای اسلام و انقلاب فدا کرده بود، نمی‌توانست به بیگانگان اجازه دست‌درازی دهد. روحیه شهادت طلبی در ایرانیان مسلمان سبب پدید آمدن قدرت رباعی اور بسیج و نیرو و تفکر بسیجی شد که

مبتنی بر تمام اموزه‌های اسلامی از جمله شهادت طلبی و رسیدن به پیروزی و شهادت است. اگر بتوان همچون روزهای نخست انقلاب و هشت سال دفاع مقدس این باور و روحیه را زنده و جاوید نگاه داشته و توسط آحاد جامعه آن را بسط و گسترش داد، هیچ گاه زیون و شکست خورده نخواهیم ماند.

آنچه که از ابتدای اسلام تاکنون در دل دشمنان و حشت ایجاد کرده است، روحیه ایثار و شهادت طلبی است؛ از این روش دشمنان تلاش می‌کنند تا به هر نحو ممکن، این روحیه را زما بگیرند و یا آن را کم رنگ کنند، اما قدرتی که در پرتوایمان و توکل به خدارم مسلمان ایجاد می‌شود، چیزی نیست که به انسانی کمرنگ شده و یا از بین برود؛ مدامی که انسان به سرچشمۀ قدرت لایزال الهی متصل باشد، هیچ نیروی بی‌نحو اهد توانست او را به شکست و تسليم بکشاند.

پی‌نوشت‌ها:

۱. قیام مردم عراق؛ حمید مولانا؛ روزنامه کیهان، ۱۳۸۳/۱/۲۷.

۲. قیام دیگران تگستان علیه متباورین انگلیسی؛ خبرگزاری فارس.

۳. مدرس؛ بنیاد تاریخ انقلاب اسلامی؛ ج ۲، ص ۲۷.

۴. قیام ۱۹ دی؛ بررسی علل، زمینه‌ها، چگونگی، بازتاب‌ها و نتایج؛ علی شیرخانی؛ سایت مرکز اسناد انقلاب اسلامی.

۵. صحیفه امام خمینی (ره)، ج ۱۳، ص ۱۸۸ (۱۳۵۹ شهریور).

روحیه شهادت طلبی در ایرانیان مسلمان
سبب پدید آمدن قدرت رباعی اور بسیج و نیرو و تفکر بسیجی شد که ملتی بر تمام آموزه‌های اسلامی از جمله شهادت طلبی و رسیدن به پیروزی و شهادت است. امام خمینی (ره) با بیانات کوهریار و تدبیرهای امام خمینی (ره) به موضع روحیه شهادت طلبی را در مردم ایران به موقع، روحیه شهادت طلبی را در مردم ایران دمیدند و بر این اساس، تحولات عظیم پیشرفت‌های مستمر نصیب امت اسلامی شد. امام خمینی (ره) بر این عقیده بودند که ما بندگان خدا هستیم و در راه او حرکت و پیشروی می‌کنیم، اگر شهادت نصیب شد سعادت است و اگر پیروزی نصیب شد، سعادت است و ملتی که با فرهنگ شهادت طلبی آراسته شد، شکست‌ناپذیر است.

امام خمینی (ره) در ۱۶ شهریور سال ۱۳۵۹ در پیامی به مناسبت سالگرد فاجعه خونین ۱۷ شهریور، تأکید کردند که انس ملت با شهادت، ختنی کننده توطئه دشمنان است. ایشان بر شهادت طلبی مردم ارج نهاده و خطاب به ملت ایران فرمودند: ملت بزرگ ایران، روزهایی چون ۱۷ شهریور در نهضت خود داشت و بحمدالله با تمام مشکلات و تقدیم شهدای ارجمند به اسلام عزیز و کشور و با فدایکاری‌های طاقت‌فرسا، از میدان جهاد سرافراز و پیروزمند پیرون آمد و آن کار، جهانیان را به خود جلب نمود. دشمنان ما گمان می‌کردند با توطئه‌های فرسایشی می‌توانند نهضت اسلامی و انقلاب شکوهمند این ملت شهیدپرور را به سردی و سستی سوق دهند، غافل از آن که قیامی که برای خدا است و نهضتی که بر اساس معنویت و عقیده است، عقب‌نشینی نخواهد کرد. ملت ما اکنون به شهادت و فدایکاری خو گرفته است و از هیچ دشمنی و هیچ قدرتی و هیچ توطئه‌ای هراس ندارد. هراس آن دارد که شهادت، مکتب او نیست. ملتی که تازه عروس و تازه‌دامادش برای شهادت داوطلبند و خود را برای هر پیشامدی در راه خدا مهیا کرده‌اند، از چه می‌ترسند؟ ملتی که شهادت برای او سعادت است، پیروز است. ملتی که خود و همه چیز خود را برای اسلام می‌خواهد، پیروزمند است.^۶